

Handläggare:
Maja Berggren

Tillväxt- och
regionplanenämnden

Tjänsteutlåtande över Folkhälsopolicy 2017-2021, Gäller för Stockholms läns landsting

Ärendebeskrivning

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen i Stockholms läns landsting har tagit fram ett reviderat förslag till folkhälsopolicy – *Folkhälsopolicy 2017-2021, Gäller för Stockholms läns landsting*.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande den 16 augusti 2016
Förslag till yttrande den 16 augusti 2016

Ärendets beredning

Förslaget till folkhälsopolicy är en revidering av ett tidigare förslag som togs fram i samverkan med Tillväxt- och regionplaneförvaltningen. Det tidigare förslaget togs på delegation och presenterades under Direktörens rapport på Tillväxt- och regionplanenämndens sammanträde i februari 2016. Tillväxt- och regionplaneförvaltningen har beretts möjlighet att yttra sig över det nya förslaget genom snabbremiss. Då det är relativt stora förändringar i den reviderade versionen av folkhälsopolicyn väljer förvaltningen att lyfta ärendet till nämnden för att avge sitt yttrande.

Förslag till beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden föreslås besluta

att avge yttrande över *Folkhälsopolicy 2017-2021, Gäller för Stockholms läns landsting*

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning

Förslaget till Folkhälsopolicy ligger i linje med RUFSS 2010 och med samrådsförslaget av RUFSS 2050. Det nya förslaget innehåller dock relativt betydande förändringar jämfört med den förra versionen (se "Ärendets beredning" ovan). Bakgrunden till att policyn har omarbetats är att Landstingsstyrelsens förvaltning har tagit fram nya principer för framtagande av styrdokument.

Det reviderade förslaget till folkhälsopolicy är mer övergripande till sin karaktär. Förvaltningen ser positivt på att förslaget är mer kortfattat men noterar samtidigt att det inte längre framgår hur landstingets olika verksamheter kan bidra till ökad folkhälsa. Med tanke på befolkningsökningen i länet, en växande andel äldre och klimatförändringarna vill förvaltningen lyfta vikten av god strategisk och fysisk planering. Här är landstingets roll som regionplaneorgan för Stockholms län av stor betydelse.

Bakgrund

Hälsan i Stockholms län är god och blir allt bättre. Samtidigt finns utmaningar för länet att hantera, som hälsoskillnader mellan olika grupper i samhället, snabb befolkningsökning och en växande andel äldre. Genom ett aktivt hälsoarbete kan landstinget bidra till att länets invånare mår bättre och att behovet av vård minskar. Det leder i sin tur till att fler kan bidra till samhället.

Folkhälsopolicyns vision är *Stockholms läns landsting skapar förutsättningar för en god, jämställd och jämlik hälsa för alla genom aktivt hälsofrämjande arbete*. Visionen beskriver att landstingets verksamheter ska verka för att ge länets invånare möjlighet att uppnå en så god hälsa som möjligt till både kropp och själ. Förutom visionen finns fyra mål:

- Det finns stöd, verktyg och förutsättningar för att välja hälsosamma levnadsvanor
- En god, jämlik och jämställd hälsa där de med sämst hälsa prioriteras
- Minskad psykisk ohälsa och förbättrad somatisk hälsa bland personer med psykisk sjukdom
- En arbetslinje som präglas av hälsofrämjande arbetsmiljöer och insatser som leder till att människors resurser tillvaratas

Folkhälsopolicyn ska användas inom hela landstingskoncernen och, där så är möjligt, i all landstingsfinansierad verksamhet. Varje nämnd och styrelse ansvarar för folkhälsoarbetet inom sitt verksamhetsområde och policyn ska integreras i styrning och ledningssystem. Verksamheternas folkhälsoarbete kommer att följas upp årligen i samband med bokslut.

Överväganden

Det reviderade förslaget till folkhälsopolicy är utformat för att skapa en gemensam ram för landstingets folkhälsoarbete samtidigt som respektive organisation ges möjlighet att anpassa arbetet utifrån den egna verksamheten. Enligt missivet har det reviderade förslaget samma syfte och innebörd som det förra – de största förändringarna uppges vara förtydligade mål och minskad textomfattning.

Förvaltningen ser positivt på att dokumentet är mer kortfattat men anser att målen snarast har blivit vagare. Vidare anser förvaltningen att innebörden har ändrats i och med att de avsnitt som beskriver hur landstingets verksamheter kan bidra till bättre folkhälsa är borttagna.

Bland annat har målet *Stödjande och hållbara livsmiljöer* tagits bort. I målet beskrevs vikten av ren luft och rent vatten, kollektivtrafik, samhällsservice, mötesplatser och platser för återhämtning, trygghet och tillit. Rollen som regionplaneorgan ger landstinget en unik möjlighet att påverka förutsättningarna för folkhälsa – inte bara genom hälso- och sjukvård utan också genom att främja strukturer i den fysiska planeringen som gynnar folkhälsan på lång sikt.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

Särskild miljökonsekvensbedömning är inte relevant i detta ärende.

Hanna Wiik
Förvaltningschef

Maja Berggren

FÖRSLAG TILL YTTRANDE
2016-08-16

TRN 2016-0023

HSF 1411-1571
Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen
Box 6909
102 39 Stockholm

registrator.hsf@sll.se

Yttrande över Folkhälsopolicy 2017-2021, Gäller för Stockholms läns landsting

Förslag till *Folkhälsopolicy 2017-2021, Gäller för Stockholms läns landsting* har remitterats Tillväxt- och regionplaneförvaltningen. Förvaltningen har lyft ärendet till Tillväxt- och regionplanenämnden (TRN) för att avge sitt yttrande.

TRN anser att folkhälsopolicyn är ett viktigt dokument som har potential att bidra till ökad folkhälsa inom landstinget såväl som i hela länet. Policyn ligger i linje med RUFSS 2010 och med samrådsförslaget av RUFSS 2050.

Det är positivt att landstingets styrande dokument utgår från gemensamma principer. Av missivet framgår att ett syfte med omarbetningen var att tydliggöra målen. TRN anser dock att de nya målen snarare är vagare, vilket försvårar måluppfyllelse och uppföljning. Det är även något oklart hur stycket *Utgångspunkter för åtgärder* ska användas.

TRN noterar att målet *Stödjande och hållbara livsmiljöer* och avsnittet om vad landstingets kärnverksamheter kan göra för folkhälsan är borttagna. TRN menar att det i landstingets folkhälsopolicy bör framgå hur landstingets verksamheter kan bidra till en bättre folkhälsa. Exempelvis har hälso- och sjukvården såväl som kollektivtrafiken, landstingets miljöarbete och den regionala utvecklingsplaneringen betydelse för folkhälsan i en snabbväxande region som Stockholms län.

Precis som policyn anger står länet inför demografiska förändringar i form av befolkningsökning och en växande andel äldre. Även klimatförändringarna innebär utmaningar för folkhälsan. Sammantaget ställer dessa förändringar krav på en aktiv och strategisk regional utvecklingsplanering. I det avseendet är den regionala utvecklingsplanen

för Stockholmsregionen, RUFS 2010, ett viktigt dokument som påverkar utvecklingen i länets kommuner.

Exempel på folkhälsoaspekter som behandlas i RUFS 2010 är trygga och hälsosamma miljöer, tillgång till grönområden och goda möjligheter att förflytta sig till fots eller med cykel. I målen och strategierna i RUFS 2010 betonas också vikten av stark social sammanhållning, tillit mellan människor och till institutioner samt att utrikes och inrikes födda är väl integrerade i samhället. Även att verka för en socialt hållbar utveckling kan bidra till en förbättrad folkhälsa.

REMISSVERSION
2016-06-15Diarienummer
HSN 1411-1571

Folkhälsopolicy 2017–2021

Gäller för Stockholms läns landsting

Dokumenttyp
Viljeriktning
DokumentnummerFastställd
2016-xx-xx
Fastställd av
LandstingsfullmäktigeGiltig till och med
2021-12-31
Upprättad av
Utvecklingsavdelningen,
hälso- och
sjukvårdsförvaltningen

Innehållsförteckning

1.	Syfte och bakgrund.....	3
1.1	Utmaningar och möjligheter för en god hälsa.....	3
2.	Definition.....	3
3.	Vision.....	4
4.	Mål.....	4
5.	Utgångspunkter för åtgärder.....	5
6.	Strategier	5
7.	Tillämpning	6
8.	Uppföljning.....	6

1. Syfte och bakgrund

En god folkhälsa skapar förutsättningar för en hållbar utveckling av samhället. Landstingets insatser för folkhälsan är därför en viktig del i arbetet för en hållbar utveckling i Stockholmsregionen. Det är de samlade åtgärderna från alla aktörer som avgör hur folkhälsan utvecklas. Därför är folkhälsan ett ansvar för hela samhället. Samtidigt har landstingets alla verksamheter en unik möjlighet att bidra. Den möjligheten och det ansvaret ska landstinget ta. I Folkhälsopolicyn anges de gemensamma utgångspunkter som ska gälla för alla verksamheter inom landstinget i detta arbete.

1.1 Utmaningar och möjligheter för en god hälsa

Hälsan i Stockholms län är god och blir allt bättre. Samtidigt finns det tydliga hälsoskillnader mellan olika grupper i samhället bland annat kopplat till socioekonomi. Ett aktivt arbete för folkhälsa handlar både om att skapa förutsättningar för en fortsatt positiv utveckling av befolkningens hälsotillstånd och om att kompensera för det sämre utgångsläge för hälsa som enskilda individer och grupper har.

Antalet invånare i länet ökar stadigt eftersom regionen lockar många nya människor. Samtidigt ökar andelen individer över 65 år i befolkningen. Hälften av de nya invånarna föds här och många invånare är immigranter eller flyktingar. Bedriver landstinget ett aktivt folkhälsoarbete och gör rätt så kommer fler att må bättre längre, behöva mindre vård och själva ha möjlighet att bidra mer. Att arbeta förebyggande med folkhälsan är därför att arbeta för framtiden.

2. Definition

Folkhälsa handlar både om befolkningens hälsotillstånd och om hur hälsan fördelar sig mellan olika grupper i befolkningen. Folkhälsa är det samlade resultatet av individernas hälsa i en befolkning. Den beror i sin tur på många faktorer både i och utanför individen. En god folkhälsa innebär att så många som möjligt i samhället har en bra hälsa, fysiskt och psykiskt, och att hälsan är jämnt fördelad mellan olika grupper.

Folkhälsoarbete innebär systematiska insatser för att förbättra människors livsvillkor och uppnå god och jämlikt fördelad hälsa. Folkhälsoarbete strävar efter att ge varje individ bästa möjliga förutsättningar att uppnå god hälsa genom hela livet.

3. Vision

Stockholms läns landsting skapar förutsättningar för en god, jämställd och jämlik hälsa för alla genom aktivt hälsofrämjande arbete.

Landstingets verksamheter ska arbeta för att alla invånare – oavsett ålder, kön, socioekonomisk status, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, funktionsnedsättning etcetera – ska ha möjlighet att uppnå en god hälsa till kropp och själ utifrån sina förutsättningar. En viktig utgångspunkt för arbetet är att tillvarata de resurser, förmågor och det ansvar som individen har för att stärka sin egen hälsa. Individer med sämre förutsättningar för en god hälsa lyfts särskilt fram och ges stöd.

4. Mål

Det finns stöd, verktyg och förutsättningar för att välja hälsosamma levnadsvanor

Individens egna val av hälsosamma levnadsvanor ska uppmuntras och stödjas när det gäller rökning, alkoholintag, fysisk aktivitet och matvanor eftersom det ökar förutsättningarna för hälsa på kort och lång sikt. Eftersom levnadsvanor påverkas av omgivningsfaktorer och livsvillkor behövs både strukturella och individuella åtgärder med fokus på dem som löper störst risk att drabbas av ohälsa.

En god, jämlik och jämställd hälsa där de med sämst hälsa prioriteras

Särskilda insatser görs för individer och grupper med sämre hälsa och med sämre socioekonomiska förutsättningar som annars riskerar att hamna efter. Hänsyn tas till att individer har olika förutsättningar att tillgodogöra sig information och att tillvarata sina intressen. Nyanlända, personer med kronisk sjukdom, beroendesjukdom och/eller funktionsnedsättning uppmärksammas särskilt.

Minskad psykisk ohälsa och förbättrad somatisk hälsa bland personer med psykisk sjukdom

Den psykiska ohälsan är en av våra största samhällsutmaningar, inte minst bland unga kvinnor men också i ökande grad hos unga män. Förebyggande och tidiga insatser kan förhindra långvarigt lidande oavsett ålder. För personer med psykisk sjukdom är det viktigt att förebygga, tidigt uppmärksamma och skapa förutsättningar för somatisk hälsa eftersom de löper en hög risk att drabbas av somatisk sjukdom samtidigt som deras förutsättningar att värna den egna hälsan kan vara begränsade.

En arbetslinje som präglas av hälsofrämjande arbetsmiljöer och insatser som leder till att människors resurser tillvaratas

Tillgången till ett arbete är i sig hälsofrämjande och skapar både en känsla av sammanhang och ekonomiska förutsättningar. Landstinget ska erbjuda sina anställda en hälsofrämjande fysisk och psykosocial arbetsmiljö där människors resurser tillvaratas och ohälsa förebyggs. I kontakten med våra verksamheter ska länets invånare i arbetsför ålder kunna räkna med stöd för att kunna fortsätta, återgå eller inträda i arbetslivet.

5. Utgångspunkter för åtgärder

- Hälsofrämjande och förebyggande åtgärder ger goda möjligheter att påverka folkhälsan. En god hälsa är en viktig resurs som bidrar till att man kan leva sin fulla potential.
- Alla människor har resurser och förmågor - men också olika förutsättningar - att ta ansvar för sin egen hälsa. Det hälsofrämjande och förebyggande arbetet inriktas på att stärka individen och på att ge hen verktyg för att skapa det liv hen vill leva.
- Åtgärder för en jämlik och jämställd hälsa riktas mot hela befolkningen och särskilda insatser behövs för grupper med störst behov.
- Folkhälsoarbete handlar om systematiska och målinriktade insatser. Därför måste arbetet bygga på evidensbaserad kunskap och erfarenhet om vilka åtgärder och metoder som fungerar i olika sammanhang och för olika målgrupper. Kostnadseffektiva insatser ska prioriteras.

6. Strategier

Integrera folkhälsa i styrning och ledningssystem

För att landstingets folkhälsoarbete ska bli framgångsrikt måste det bedrivas långsiktigt och integrerat i verksamheterna. Folkhälsopolicyn integreras därför i landstingets ledningsprocess - budget, verksamhetsplanering och uppföljning. Landstingets olika verksamheter känner sina respektive områden och sina möjligheter bäst och ges därför ett stort ansvar för att praktiskt genomföra folkhälsoarbetet genom att ta fram nedbrutna och mätbara mål, aktiviteter och indikatorer lämpade för att verkningsfullt och resurseffektivt nå policyns olika mål.

Leverera och tillämpa kunskap

Landstinget ska följa och sprida kunskap om hälsoläget och utvecklingen av de faktorer som påverkar folkhälsan. Landstinget ska också utveckla, sprida

och tillämpa evidensbaserad kunskap om förutsättningar och arbetsmetoder för att främja en god folkhälsa.

Utveckla samverkan och delaktighet

Landstingets olika verksamheter ska skapa möjligheter för inflytande och delaktighet för invånarna. Aktivt samarbete och samverkan inom landstinget och med lokala, regionala och nationella aktörer i frågor som har betydelse för folkhälsan ska stärkas och utvecklas där de fyller sitt syfte.

7. Tillämpning

Folkhälsopolicyn är ett styrdokument som ska användas vid planering och uppföljning inom hela landstingskoncernen samt i tillämpliga delar i all landstingsfinansierad verksamhet. I avtal med externa parter som påverkar folkhälsan ska folkhälsopolicyn beaktas där så är lämpligt.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har ett särskilt ansvar att stödja landstingets insatser för en förbättrad folkhälsa inom ramen för folkhälsopolicyn.

Landstingsstyrelsen ansvarar för att folkhälsofrågor förs in i budgetdirektiv och direktiv för verksamhetsplanering görs och ska i detta arbete samverka med Hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Varje nämnd och styrelse ansvarar för folkhälsoarbetet inom sitt verksamhetsområde och ska inkludera folkhälsa i styrning och ledningssystem i enlighet med folkhälsopolicyn.

8. Uppföljning

Verksamheternas arbete i enlighet med folkhälsopolicyn följs upp årligen i samband med bokslut. Hälso- och sjukvårdsnämnden har ett särskilt ansvar att säkerställa att detta görs och ska i detta arbete samverka med landstingsstyrelsen.

En avstämning av arbetet ska genomföras våren 2019 och i slutet av perioden ska en större uppföljning göras för att värdera effekter av insatserna och ge underlag för en ny policy för kommande period.